

JAARVERSLAG 2010

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Gehuisvest te Beek-Ubbergen

INHOUD

1. Voorwoord	3
2. Vereniging Nederlands Cultuurlandschap	5
2.1 Deltaplan voor het landschap	
2.2 Natuur in de Straat	
2.3 voortgang Europa boek	
2.4 Gezamenlijk extra project Nederlandse Natuur in Beeld	
3. Voorlichting / educatie	13
3.1 Informatiecentrum	
3.2 Lezingen / presentaties	
3.3 Landschapsprijs De Gouden Mispel	
3.4 Landelijke presentatie 'Nederland van de Kaart'	
4. de Landschapswacht	15
4.1 Zichtbaar resultaat sleutel tot succes	
4.2 Voorbeelden uitvoeringsprojecten 2010	
5. Das&Boom Opvang en Advies	18
5.1 Advies en onderzoek	
5.2 Opvangcentrum	
6. Organisatie	20
6.1 Fondswerving	
6.2 Vereniging Nederlands cultuurlandschap	
6.3 Landschapswacht	
6.4 Das&Boom Opvang en Advies	
7. Financieel verslag	27
7.1 Financiën 2010	
7.2 Begroting 2011	
8. Verantwoordingsverklaring	31

1. VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag 2010 van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Vorig jaar schreven wij u reeds dat landschap weliswaar in 2009 prominent op de politieke, maatschappelijke en beleidsmatige agenda's was geplaatst, maar waakzaamheid bleef geboden. Want in de hoofden van de politiek was het al 2011 en tijd voor bezuinigingen waarvan de contouren ongunstig uitpakken voor de beschikbare financiële middelen voor landschap. Daarbij verdween de steun van private fondsen en overheidssubsidies die van oudsher bijdragen aan projecten en programma's. De urgentie en richting van noodzakelijke beleidsaanpassingen voorgesteld door de Taskforce Rinnooy Kan werden weliswaar onderkend, maar niet met energie en voortvarendheid doorgevoerd, laat staan van passende financiële ondersteuning voorzien. De mate en tijd waarin zogenaamde ombuigingen ofwel bezuinigingen tot stand werden gebracht illustreerden de politieke weging van de relatieve prioriteit van het thema landschap.

Gegeven de berichtgeving in de media over terugtrekkende aantallen donateurs en leden bij natuur- en milieuorganisaties prijzen wij ons gelukkig met een trouwe schare aanhangers ook al was er sprake van lichte daling van 2,5% in het aantal leden.

De steeds verder terugtrekkende overheid heeft geleid tot stilstand en vertraging alsmede oplopende regionale verschillen. Per provincie, per gemeente verschillen financiële mogelijkheden voor kwaliteitsimpulsen landschap in de vorm van aanleg, herstel en beheer van landschapselementen. Maar ook onzekerheid in de samenstelling van onze personele unie. Dit door de dreiging van het wegvallen van steun van de gemeente Nijmegen voor gesubsidieerde arbeid waardoor wij momenteel plaats kunnen bieden aan enkele werknemers die anders moeilijk of niet een plaats op de arbeidsmarkt weten in te nemen.

Verdergaande decentralisatie richting provincies en wisselende politieke voorkeur zorgde er ook voor dat de lobby anders ingericht moest worden. Daarvoor zijn we teruggegaan naar de basis met het opstellen en presenteren van 'Nederland van de Kaart'. Waar en waarom is het zowel kwantitatief als kwalitatief slecht gesteld met de staat van ons landschap? Hoe moet de ommekeer plaatsvinden en hoe ziet dat eruit. De uitkomsten en vooral het toekennen van rapportcijfers aan provincies die zelden een voldoende opleverden waren voor sommigen choquerend. Het grote publiek wist ons gebaar en signaal te waarderen, net als veel bestuurders die het als een steun in de rug zagen. Wij mochten rekenen op grote aandacht in de media. Fryslân werd de terechte winnaar.

De provincie Overijssel en met name de operationalisering van de zogenaamde groenblauwe diensten kon in 2010 rekenen op onze warme belangstelling en ondersteuning. Niet voor niets ging een van de Gouden Mispels naar de Overijsselse Gedeputeerde Jansen en zijn de fundamenten gelegd voor een samenwerkingsverband en een omvangrijk landschapsherstelproject rondom de stad Deventer met Landschap Overijssel.

Ondanks de veranderende coulissen en onzekerheid is het in zekere zin ook een mooi en leerzaam jaar geweest. Een deel van onze droom, het Deltaplan voor het landschap, krijgt in 2010 vorm in de Ooijpolder. Voor het eerst in Nederland en in Europa zijn er boeren die gedurende 30 jaar

marktconforme en duurzame vergoedingen ontvangen voor extra landschapszorg. Namelijk vergoeding voor het werk, de inzet van grond en een provisie voor geleverde landschapsdiensten. Een stap in de goede richting en een voorbeeld voor de vermaatschappelijking van de gelden uit het Europees landbouwbeleid. Ook krijgen we steeds meer ervaring met de werving van private middelen en binding met het bedrijfsleven. Onze ambassadeurs en leden spelen daarbij een belangrijke rol.

Alhoewel het geen makkelijk jaar is geweest en de toekomst ongewis, zijn wij voorzichtig optimistisch gestemd. Naast belangenbehartiger profileren wij ons steeds vaker als uitvoerder van landschapsherstelprojecten en ligt de presentatie van het boek Natuur in de Straat voor 2011 in het verschiet. Wij blijven kansen creëren om redenerend vanuit erfgoed, biodiversiteit en toeristisch-recreatieve toegankelijkheid onze doelstellingen te verwezenlijken voor een mooier, natuurrijker, toegankelijker en landschappelijk gevarieerder Nederland.

2. VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP

2.1 Deltaplan voor het landschap

In 2010 is door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) met name in Ooijpolder hard getrokken aan de uitvoering en begeleiding van voorbeeldgebieden Deltaplan, tevergeefs gelobbyd voor uitvoering en implementeren van het Taskforce advies Rinnooy Kan, kritisch meegedacht met de operationalisering van de nieuwe subsidieregeling natuur en landschap en groenblauwe diensten en is een landschapsoffensief gestart met het initiatief ‘Nederland van de Kaart’ waarin heel Nederland aan een schouw werd onderworpen.

2.1.1 Nederland van de kaart

De Raad van Advies van de VNC is een netwerk van denkers van diverse achtergrond rondom het Deltaplan. Zij heeft de VNC-medewerkers gevraagd om naar analogie van de Ecologische Hoofdstructuur de visie en de beoogde uitvoeringstructuur van het Deltaplan te ondersteunen met een kaart. Dit project heeft uiteindelijk de titel ‘Nederland van de kaart’ gekregen.

Over de campagne

Nederland van de kaart biedt een overzichtskaart van Nederland waarop de nog mooie gebieden in ons land staan aangegeven. Door deze gebieden scherp af te bakenen in het licht van hun geschiedenis, wordt pijnlijk duidelijk hoe ver de afbraak van ons cultuurlandschap al is gevorderd. De VNC wil met dit project mensen doordringen van de urgentie om structureel te investeren in ons landschap.

Er is iets grondig mis met ons landschap en haar fundamentele waarden. Tientallen jaren van eenzijdig denken en handelen hebben afbreuk gedaan aan het landschappelijk erfgoed van ons en onze kinderen. Niet alleen in historische maar ook in natuurlijke zin is ons erfgoed zwaar beschadigd, soms zelfs verdwenen. Ondanks dat het kabinetsprogramma ‘Nederland weer mooi’ verheven heeft tot speerpunt van regeringsbeleid, heeft dat in de praktijk niet geleid tot zelfs maar het begin van de gewenste landschappelijke verfraaiing en financiering.

De VNC geeft met Nederland van de kaart antwoord op twee vragen: ‘Waar ligt mooi Nederland?’ en ‘Waar moet Nederland weer mooi worden?’ Antwoord op de eerste vraag is nodig om bestaande mooie gebieden te mooi te houden. De tweede vraag leidt ons naar de landschappen die het allereerst waard zijn om op te knappen en te verfraaien. Nederland van de kaart moet beleidsmakers en het brede publiek doordringen van de urgentie om structureel te investeren in ons landschap.

Het cahier

VNC heeft een Cahier gemaakt met uitgebreide achtergrondinformatie over de campagne, inclusief concrete beschrijvingen van de afzonderlijke provincies. Hiervan zijn 1500 exemplaren verspreid naar overheidsorganen en organisaties die specifieke verantwoordelijkheid dragen voor het landelijk gebied.

Presentatie

De uitkomsten van Nederland van de Kaart zijn op nagenoeg alle provinciehuizen aangeboden aan de verantwoordelijk gedeputeerde voor het landelijke gebied en/of de Commissaris van de Koningin.

Daar waar pers aandacht aanvankelijk uitbleef nam deze stormachtig toe na de weigering van de Flevolandse gedeputeerde Blik om de kaart van Flevoland in ontvangst te nemen.

De climax vormde een landelijke presentatie in Amsterdam in de Rode Hoed op 15 juni 2010. In het ochtendprogramma, geleid door dagvoorzitter Jan Tromp, werd door diverse deskundigen een onderbouwing gegeven van wat nu eigenlijk mooi is. De zaal werd tevens toegesproken door Alexander Rinnooy Kan en Elco Brinkman via videoboodschappen. Zij benadrukten dat crisissen komen en gaan, maar dat landschap permanente aandacht en zorg verdient en dat het dringend extra onderhoud nodig heeft. De heer Rinnooy Kan gaf bovendien aan dat investeren in landschap een winstgevende investering is.

Vervolgens spraken ook woordvoerders van diverse politieke partijen de zaal toe. Janneke Snijder-Hazelhoff (VVD), Ronald Plasterk (PvdA), Harry van Bommel (SP), Liesbeth van Tongeren (GroenLinks), Arie Slob (ChristenUnie) en Alexander Pechtold (D'66) kregen de kans uit te leggen wat hun partij de afgelopen kabinetsperiode voor het landschap betekend heeft en hoe ze zich in de toekomst voor landschap zullen inzetten.

De ChristenUnie bleek van alle landelijke politieke partijen het beste beleid te voeren ten aanzien van landschap, nog voor GroenLinks en D'66, en mocht zich de landschapsvriendelijkste' partij noemen. In de middag werd de mooiste provincie van Nederland bekendgemaakt: Friesland bleek de overtuigende winnaar. Het gemiddelde cijfer voor Nederland was een schokkende 3,3, maar Friesland scoorde een 7,2.

Als slot van de dag leidden Jan Tromp en Mieke van der Weij het debat met de gedeputeerden Onno Hoes (Noord-Brabant), Hans Konst (Friesland) en Bart Krol (Utrecht), waarbij de zaal ook stellingen had ingebracht.

2.1.2 Voorbeeldgebied Deltaplan Ooijpolder-Groesbeek

De donatie van de Postcodeloterij van € 1.600.000,-, voor het landschapsfonds in de Ooijpolder, stelde de VNC in staat voor de Ooijpolder op te treden als grootste investeerder naast bewaker van het Deltaplan gedachtegoed. Het bracht zaken zowel financieel als bestuurlijk in een stroomversnelling. Inmiddels heeft de VNC ervoor kunnen zorgen dat dit bedrag voor de Ooijpolder ruim is verdrievoudigd.

Op vrijdag 26 november 2010 ging de spreekwoordelijke eerste schop in de grond. De realisatie van het Deltaplan van de VNC in dit voorbeeldgebied is uniek in Nederland; met de rente uit een landschapsfonds worden boeren en particulieren marktconform en duurzaam betaald voor aanleg en beheer van landschap en voor de inzet van hun grond. Door de aanleg van nieuwe landschapselementen worden de al bestaande landschapselementen opgenomen in een aaneengesloten netwerk van heggen, moerasoeveren en bloemrijke stroken.

Onderstaand een beknopte opsomming van de in 2010 bereikte mijlpalen:

- De Stuurgroep heeft op 4 februari 2010 het Uitvoeringsprogramma 2008-2014 vastgesteld t.b.v. landschapsontwikkeling in een aaneengesloten gebied van 500 hectare in de Ooijpolder.

- De direct betrokken partijen hebben op 15 april 2010 een intentieverklaring tot samenwerking getekend.
 - De medefinanciering van het ministerie van I&M (voorheen VROM) en van provincie Gelderland is aangevraagd. Deze zijn respectievelijk op 1 juli 2010 en op 16 november 2010 beschikt.
 - Gemeente Ubbergen en Nijmegen en Waterschap Rivierenland hebben op 15 april 2010 een intentieverklaring getekend m.b.t. hun bijdragen.
 - De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) heeft private middelen, afkomstig van de Nationale Postcode Loterij, ingebracht.
 - Op 14 december 2010 is met ingenieursbureau Royal Haskoning en de Kamer van Koophandel Gelderland een ‘ondernemerstafel’ belegd waar het bedrijfsleven is verleid om een bijdrage te leveren. Dit heeft geleid tot participatie van een deelnemer aan de streekrekening Ooijpolder Groesbeek en vervolgsafspraken onder meer met een ontgronder over een landschappelijke bijdrage in natura.
 - Er is een communicatieplan opgesteld. Tevens zijn een drietal folders gemaakt voor resp. (1) grondeigenaren in de Ooijpolder, (2) verkrijging van private financiering en (3) algemeen geïnteresseerden. Er is meerdere malen ‘de pers’ gehaald.
- De Stichting Landschapskapitaal is opgericht voor het beheer van alle private middelen.
 - Het bedrag van de VNC/Nationale Postcodeloterij is bij notariële akte en onder voorwaarden overgemaakt aan SLK.
 - SLK heeft haar financieringsconstructie vastgesteld, te weten een vergoeding voor de inzet van grond in de vorm van een kwalitatieve verplichting.
 - Op 17 november 2010 is de 1^e akte kwalitatieve verplichting bij de notaris gepasseerd.
 - SLK heeft op 19 oktober met de Rabobank Rijk van Nijmegen de Rabo streekrekening opgericht het genereren van extra private middelen voor Ooijpolder-Groesbeek (5% courtage over uitgekeerde rente). Diverse partijen zijn benaderd om hier aan mee te doen en in 2010 legden deelnemers ruim 6 miljoen euro in.
 - Gemeente Ubbergen heeft op 7 oktober 2010 als eerste en vooralsnog enige Gelderse gemeente de Subsidieverordening groenblauwe diensten 2010 en het gemeentelijke uitvoeringsprogramma (GUP) vastgesteld. Aanbieders van groenblauwe diensten in de Ooijpolder kunnen vanaf 23 december 2010 een aanvraag indienen (subsidiering van aanleg en beheer).
 - Gemeente Ubbergen heeft op aangeven van de stuurgroep een uitvoeringsloket ingesteld, te weten Via Natura (waarin tevens medewerkers van VNC participeren).
 - De stuurgroep heeft de voorgestane uitvoering bij een viertal pilobedrijven uitgetest. Dit met behulp van zogenoemde bedrijfslandschapsplannen.
 - De stuurgroep heeft op 26 oktober 2010 een informatieavond gehouden om geïnteresseerden in het voorbeeldgebied Ooijpolder te informeren en enthousiasmeren. Deze bijeenkomst is door zo'n 35 direct betrokkenen bezocht.
 - De stuurgroep heeft op 26 november 2010 de start van de uitvoering gemarkeerd met het ondertekenen van het eerste contract. Aansluitend is de aanplant ter hand genomen.

2.1.3 Zorg(en) voor hogere en op maat gesneden vergoedingen

De VNC heeft succesvol geijverd om in veranderende subsidieprogramma's van de overheid (programma beheer in subsidieregeling natuur & landschap) aparte streekeigen landschapspakketten een plek te geven. Denkt u hierbij aan pakketten voor vlechthekken en het zogenaamde 'opwallen' van uitgezakte houtwallichamen. Vergoedingen zijn in algemene zin aanmerkelijk gestegen, het totale budget voor landschapsonderhoud echter (nog) niet.

Mondjesmaat werken steeds meer provincies (Overijssel (50mln), Noord Brabant (2,5mln), Gelderland (8mln)) met zogenaamde groenblauwe diensten en worden extra middelen vrijgemaakt. De gemeente Ubbergen is mede door de inspanningen en ondersteuning van de VNC rondom de uitvoering van het Deltaplan voor het landschap in de Ooijpolder de allereerste gemeente in Gelderland waar groenblauwe diensten en 30 jarige contracten operationeel zijn geworden.

Over het algemeen blijft echter behoudens de vier voorbeeldgebieden nationale cofinanciering, ook in rijksprioritaire gebieden als Nationale Landschappen en Rijksbufferzones, vooralsnog uit. Daarentegen is eind 2010 in Overijssel nagenoeg het gehele groenblauwe diensten budget van 50 miljoen euro met gemeentelijke cofinanciering belegd.

De vereniging heeft dan ook niet voor niets hier aandacht aan besteed bij de uitreiking van de Gouden Mispels in 2010 waar Gedeputeerde Piet Jansen als boegbeeld van groenblauwe diensten werd onderscheiden.

2.1.4 Een wervend fiscaal klimaat voor natuur- en landschapswaarden

De overheid vraagt aan boeren en particulieren om actief te participeren in het realiseren van natuurwaarden in het agrarisch cultuurlandschap en rijksprioritaire gebieden waaronder Nationale Landschappen. Om een dergelijke privaat-publieke samenwerking aantrekkelijk te maken, moet het groene ondernemersklimaat zeker in de beheersgebieden van de EHS, Nationale Landschappen maar ook in agrarische cultuurlandschappen stabiel en uitnodigend zijn.

Eind 2009 heeft staatssecretaris de Jager van het ministerie van Financiën namens het kabinet de bereidheid uitgesproken om met betrokkenen in het veld te bespreken of er draagvlak is voor een duurzaam coherent pakket maatregelen voor natuur en landschap.

Daarom heeft de VNC een omschrijving gegeven van praktische problemen die speelden rondom landschapsinvesteringen en –beheer of liever gezegd het uitblijven hiervan. Wij hebben aangegeven het fiscale spoor als een complementair spoor te beschouwen in de zoektocht naar marktconforme en duurzame betalingen aan grondeigenaren voor verleende landschapsdiensten.

Wij merkten daarbij op richting het ministerie van Financiën dat de uitwerking van het advies Rinnooy Kan door het kabinet tot op heden teleurstellend is en beperkt is gebleven tot 'inzet' op het

fiscale spoor wat uiteindelijk ook niet gelukt is terugkijkend op het belastingplan 2010. De gevraagde urgentie en de richting van noodzakelijke aanpassingen worden niet onderkend en zeker niet met energie en voortvarendheid doorgevoerd, laat staan van passende financiële ondersteuning voorzien.

Daartoe is gevraagd om een inhoudelijke reactie op de volgende punten:

- Mogelijkheden tot fiscale vrijstelling van inkomstenbelasting en BTW voor maatregelen van inrichting en beheer van het landschap opgenomen in de Catalogus Groen Blauwe Diensten;
- Uitbreiding groenverklaring naar 6500 euro per hectare;
- Aanpassing wet schenk- en erfbelasting;
- Verbreding natuurschoonwet naar landschapschoonwet voor tenminste rijksprioritaire gebieden;
- Suggesties voor aanpassingen om regeling groenprojecten meer geschikt te maken voor investeringen in groenblauwe dooradering.

2.1.9 Rood voor groen

Afgelopen jaren is hard gelobbyd voor een wetswijziging ten behoeve van verplichte mechanismen voor bovenplanse verevening, een van de taskforce-aanbevelingen.

In 2010 is getracht bovenplanse verevening middels een zogenaamde landschapsinvesteringsregel te verankeren in de structuurvisie van Noord-Brabant. De inzet was om aantasting van open ruimte structureel en genormeerd gepaard te laten gaan met een minimale (financiële) bijdrage aan landschappelijke verbetering van de resterende open ruimte.

De VNC heeft een inhoudelijk bijdrage geleverd in de discussie rond de uitwerking hiervan.

Uiteindelijk heeft na behandeling in de Provinciale Commissie Ruimte en Milieu Gedeputeerde Staten besloten de landschapsinvesteringsregel wel als principe op te nemen in de Verordening Ruimte maar onder de naam 'Kwaliteitsverbetering van het Landschap'.

Helaas is de regeling uiteindelijk opgenomen zonder concrete uitwerking en normering. Dit biedt enerzijds de ruimte voor maatwerk voor Brabantse gemeenten en in het landschap. Anderzijds wordt het probleem van de doelmatigheid en afrekenbaarheid vooruitgeschoven in zowel ruimte als tijd. De provincie werkt nog samen met de regio's/gemeenten actief aan een handreiking op dit vlak, maar de angel is eruit en wat resteert heeft het meest weg van een papieren tijger die niet fysiek-ruimtelijk en financieel bij gaat dragen aan een opknopbeurt en verfraaiing van het Brabantse Landschap

2.1.10 overig

Over de afgelopen jaren zouden wij een indrukwekkende lijst van kamerbesluiten, moties en nota's, adviezen en rapporten kunnen opnoemen die op een of andere wijze gelieerd zijn aan onze lobbyactiviteiten. Die kunnen staven dat er heldere politieke besluitvorming is geweest, maatschappelijke coalities zijn gesloten en dat er doelen zijn gesteld die het meeste recht doen aan de wens om tot landschappelijke verfraaiing, een hoge biodiversiteit en een efficiënte benutting van natuurlijke hulpbronnen te komen.

Voor 2010 gaat het om o.m. het eerder aangehaalde KPMG onderzoek naar de financieringsbehoefte landschap die de getallen uit ons Deltaplan bevestigen. Het stelt dat beheer en herstel van de meest waardevolle landschappen samen tot 2020 jaarlijks 418 miljoen euro kost. De herstel en

restauratieopgave van de meest waardevolle landschappen kost in totaal 2,4 miljard euro in de periode 2011-2020.

Het gaat ook om de oproep van de taskforce Biodiversiteit die het thema Landschap met groen blauwe dooradering op de agenda houdt en in juni 2010 als een van de kernaanbevelingen aan de formateur benoemt de gewenste grootschalige aanpak van groenblauwe dooradering van het landschap dat bijdraagt aan landschapsherstel, klimaatadaptatie, herstel van bedreigde soorten en duurzamer landbouw.

Tot slot noemen wij het rapport van Telos 'Landschap in Brabant: van lijdend naar leidend' waarin goed uitgewerkt ons pleidooi voor financiering van landschap in Brabant uit onder meer Essent gelden, Rood voor groen, etc.

Landschapsmanifest

De VNC maakte binnen de coalitie van het Landschapsmanifest in 2010 deel uit van de werkgroepen financiering, kennisuitwisseling, uitvoering en beheer. Hierin is benodigde kennis beschikbaar gesteld en onder meer bijgedragen aan het rapport 'Bouwstenen' waarin een financiële uitwerking wordt gegeven van het zogenaamde 'Akkoord van Apeldoorn'.

2.2 Natuur in de straat

Er groeit nu een generatie kinderen op die kans lopen totaal te vervreemden van de natuur. De meeste kinderen wonen in de stad en komen natuur in hun dagelijks leven simpelweg niet meer tegen. De huidige generatie natuurbeschermers heeft hun liefde voor de natuur opgedaan als kind. Zonder natuurervaringen voor kinderen in de stad blijven er in de toekomst weinig natuurbeschermers, en daarmee weinig natuur, over.

Meer groen en natuur in de stad leidt tot een schonere en gezondere leefomgeving voor de inwoners, draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van kinderen, vergroot de aantrekkelijkheid van een stad en heeft daarmee ook een gunstig effect op het vestigingsklimaat voor bedrijven, en het biedt recreatiemogelijkheden op loop en speel afstand van huis.

Er zijn verschillende dilemma's, dogma's en paradigma's die ervoor zorgen dat natuur uit de stad (nog steeds) verdwijnt, terwijl hieraan in veel beleidsstukken een groot belang wordt toegekend. De politiek en de milieubeweging streven vaak naar compacte steden, om zo het buitengebied te sparen. Met al deze goede bedoelingen zijn steden steeds meer verdicht geraakt en minder groen geworden; natuur verdwijnt uit de stad.

De focus van veel natuurorganisaties is om kinderen de 'echte' natuur in te krijgen. Het vergroten van de trefkans op natuur in de stad, door letterlijk meer natuur in de straat, krijgt niet de aandacht die het verdient.

Er zijn veel kansen om bij afbraak of sanering van bebouwing groen in de stad een volwaardige plaats te geven. Die kansen worden nu niet benut omdat met name architecten en stedenbouwkundigen niet bezig zijn met groen in de stad. Ook bij woningbouwcorporaties is er geen 'groen denken',

Er zijn veel initiatieven rond het thema natuur in de stad, maar het kan en moet sneller. De situatie is immers ernstig; hele generaties groeien op zonder band met de natuur. De ambitie is om in tien jaar tijd onze steden te doordrenken met natuur, zodat kinderen er spreekwoordelijk over struikelen en in de gelegenheid worden gesteld op elke straat een topervaring op te doen.

De VNC wil het proces naar meer natuur in de stad versnellen en doet dat op haar eigen manier als aanjager, met een heldere visie op de vele mogelijkheden om onze steden in snel tempo groener te maken. Eind 2011 zal de presentatie plaatsvinden van het actieplan 'Natuur in de straat' (een toegankelijke informatiedrager) gecombineerd met het boek 'Natuur in de straat'.

Activiteiten 2010

In 2010 is veel gesproken met diverse vertegenwoordigers van gremia uit Groen en de Stad, woningbouwcoöperaties, stadsecologen, overheden, bedrijfsleven, kennisinstituten en intermediairs. Eind 2010 kon gestart worden met het schrijven van het eerste concept van het actieplan 'natuur in de straat', waarbij faalfactoren en oplossingsrichtingen worden beschreven. Ook van het boek 'Natuur in de straat' zijn eind 2010 de eerste hoofdstukken geschreven.

Enkele voorbeelden van ondernomen activiteiten afgelopen jaar:

- Gesprekken met vertegenwoordigers van woningbouwcoöperaties over (on)mogelijkheden van realisatie groen in de straat door woningbouwverenigingen
- Bezoeken aan Arnhem, Druten, Beek: contrast lelijke en groene speelplekken.
- Bezoeken groene uitloopgebieden Bosche Broek Den Bosch en Meinerswijk Arnhem.
- Verzorgen presentatie tijdens symposium biodiversiteit Eindhoven 30 november, als 'trial' van de eerste gedachtegangen uit het actieplan 'natuur in de straat'.
- Interviews met o.a. directeuren Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waddenvereniging en Vogelbescherming over de noodzaak voor 'natuur in de straat'.
- Buitenlands bezoek Duisburg: transformatie industrieterrein naar groen landschapspark.

2.3 Voortgang Europa boek

Dankzij een Europese subsidietoezegging via een 'interreg-IVB-project' kon VNC in 2008 starten met het maken van een booklet voor zeven Europese landen. Het booklet geeft een beschrijving van de nog aanwezige toonaangevende landschappen in deze landen. Verder zal worden aangegeven waar de gevaren voor het Europese landschappelijke erfgoed vandaan komen en wie of wat er moet veranderen om het tij te keren. Dit booklet zal uitgereikt worden aan alle europarlementariërs, eurocommissarissen, Europese persbureaus en nationale regeringen.

In 2010 is voor dit project vooral deskresearch verricht, en zijn diverse landschappen bezocht: The Aran Islands, Ierland; Bombach, Duitsland; Yorkshire, Engeland; Parc Naturel Régional du Morvan, Frankrijk.

Eind 2010 was een eerste conceptversie van het booklet gereed.

2.4 Gezamenlijk extra project Nederlandse Natuur in Beeld

In 2010 honoreerde de Postcode Loterij het project 'Nederlandse natuur in beeld' met een bedrag van 2,7 miljoen euro. Elf natuurorganisaties verzamelen de komende jaren waardevolle bewegende

natuurbeelden onder de vlag 'Stichting Natuurbeelden', samen met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum. VNC is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht. Dankzij dit project is er in 2017 een digitaal archief met vele honderden uren kostbare natuurbeelden dat goed toegankelijk is voor een breed publiek. In oktober van 2010 werd de website die toegang biedt tot deze unieke collectie natuurbeelden: www.stichtingnatuurbeelden.nl gelanceerd.

3. VOORLICHTING / EDUCATIE

3.1 Informatiecentrum

Het Informatiecentrum Nederlands Cultuurlandschap biedt een belangrijke ondersteuning bij het uitdragen van het Deltaplan voor het landschap. Het Informatiecentrum wordt veelvuldig bezocht door leden van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en geïnteresseerden, en ook door speciale doelgroepen zoals agrariërs, ambtenaren, bestuurders en politici, natuurbeheerders en studenten van universiteiten en voortgezet onderwijs.

Het Informatiecentrum toont bezoekers hoe authentiek en afwisselend het Nederlands cultuur landschap was, en hier en daar nog steeds is. Ze kunnen in het Informatiecentrum via voorlichting en educatie te weten komen waar in hun eigen omgeving nog oude gave cultuurlandschappen zijn (en waar ze zijn verdwenen). Ook kunnen bezoekers in het informatiecentrum ideeën opdoen over de toekomstmogelijkheden voor het landschap waaronder het Deltaplan voor het landschap. Draagvlakverbreding is het belangrijkste doel voor het informatiecentrum, zowel bij het brede publiek als voor specifieke doelgroepen.

Het Informatiecentrum Nederlands Cultuurlandschap was in 2010 twee dagen per week geopend (woensdag en zondag) voor het publiek. Daarnaast zijn buiten deze openingstijden specifieke doelgroepen ontvangen. In totaal telde het Informatiecentrum 3394 bezoekers over 2010 (2397 in 2009). Er zijn in 2010 87 doelgroepen ontvangen (81 in 2009), zoals landschapsarchitecten, landinrichtingsdiensten, agrarische natuurverenigingen, decisionmakers en opleidingsinstituten.

3.2 Lezingen / presentaties

In 2010 is een vijftiental lezingen en presentaties gegeven op locatie, onder andere voor Waterschap de Dommel, vereniging Overijssels Particulier Grondbezit, it Fryske Gea, Statencommissie Provincie Gelderland, Hogeschool Larenstein, Wageningen University and research centre en Dutch Water Sector Intelligence.

3.3 Landschapsprijs De Gouden Mispel

Dinsdagmiddag 14 december 2010 heeft de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap in jachtslot Mookerheide in Molenhoek drie Gouden Mispels uitgereikt aan mensen/organisaties die dit jaar een uitzonderlijke of essentiële bijdrage hebben geleverd aan de bescherming of ontwikkeling van het cultuurlandschap in Nederland. Alle gasten werden welkom geheten door het Batavorum met doedelzakken en drum. Samen met de sfeerverlichting en de sneeuw gaf dit een prachtige sfeer. Hans Dorrestijn zorgde voor een vrolijke (!) noot tijdens de bijeenkomst en kreeg de lachers makkelijk op zijn hand. Directeur Jaap Dirkmaat van VNC zette de drie prijswinnaars in het zonnetje.

De winnaars van de Gouden Mispel 2010 zijn:

- Fer Vrijmoet, Berg en Dal, omdat hij op zijn eigen landerijen ruimte heeft geboden voor een nieuw, in de streek passend, landschapselement (groeswal) en vanwege het vlechten van de heggen.

Hierdoor ontstaat, samen met andere eigendommen, een aaneengesloten verfraaiing van het Nationaal Landschap Gelderse Poort.

- Ronald Popken en Roelof Schuiling, Natuurmonumenten Zuid Drenthe, voor hun getoonde inspanningen bij het herstel van het historische beekdallandschap de Klencke door middel van restauratie van vele kilometers oude houtwallen en elzensingels.
- Piet Jansen, gedeputeerde provincie Overijssel, omdat Overijssel de eerste provincie is die met groenblauwe diensten is gaan werken. Het is tevens de enige provincie die een duidelijke ambitie heeft uitgesproken om de helft van de bestaande landschapselementen voor 2020 te restaureren en vervolgens met 20-30 jarige contracten te beheren.

De prijs De Gouden Mispel is in 2006 door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap in het leven geroepen en wordt elk jaar speciaal vervaardigd door kunstenaar dhr. Frans van Hintum. De mispel (*Mespilus germanica*) is als symbool gekozen omdat ze zich alleen spontaan vestigt in eeuwenoude houtwallen, heggen en andere landschapselementen. De mispel staat hiermee symbool voor een gezond (cultuur)landschap. Eerdere winnaars zijn onder meer oud minister Cees Veerman en SER voorzitter Alexander Rinnooy Kan.

3.4 Landelijke presentatie ‘Nederland van de kaart’

Op 15 juni 2010 presenteerde de VNC de landelijke presentatie van het project ‘Nederland van de kaart’, in Amsterdam in de Rode Hoed en werd de website www.nederlandvande kaart.nl gelanceerd. In de ochtend werd door diverse deskundigen een onderbouwing gegeven van wat nu eigenlijk mooi is en werd de zaal toegesproken door Alexander Rinnooy Kan en Elco Brinkman, en woordvoerders van diverse politieke partijen via videoboodschappen. De VNC riep de ChristenUnie uit tot ‘landschapsvriendelijkste’ partij.

In de middag werd de mooiste provincie van Nederland bekendgemaakt: Friesland bleek de overtuigende winnaar. Het gemiddelde cijfer voor Nederland was een schokkende 3,3, maar Friesland scoorde een 7,2.

Als slot van de dag leidden Jan Tromp en Mieke van der Weij het debat met de gedeputeerden Onno Hoes (Noord-Brabant), Hans Konst (Friesland) en Bart Krol (Utrecht), waarbij de zaal ook stellingen had ingebracht.

4. DE LANDSCHAPSWACHT

In 2003 is Stichting De Landschapswacht opgericht om als een waakhond de wantoestanden in het beheer van het bestaande waardevolle cultuurlandschap aan de kaak te stellen. De Landschapswacht wil monumentale landschappen en landschapselementen in Nederland behouden en herstellen, waarbij ze voortdurend kansen zoekt en benut om landschappelijk erfgoed veilig te stellen en/of te herstellen, en nieuwe landschappen te ontwikkelen en te beheren.

4.1 Zichtbaar resultaat sleutel tot succes

Vanaf 2010 bestond geen financiële zekerheid meer voor het continueren van Landschapswachtprojecten. Daarom zijn in 2010 sponsorwervingactiviteiten geïntensiveerd en gericht op groene partnerschappen en cofinancieringsmogelijkheden voor landschapswachtprojecten.

Door de grote hoeveelheid achterstallig onderhoud aan landschapselementen in Nederland lijkt het een druppel op de gloeiende plaat, maar wij denken daar uiterst pragmatisch over: wat gered is, is gered en kan er weer 20 jaar of meer tegen. Het is daarbij onze wens de restauraties voor grondeigenaren gratis uit te blijven voeren en aan te blijven tonen dat met een actieve benadering, het wegnemen van bureaucratische rompslomp en het verruimen van nu nog te krappe subsidieregelingen, ons landschap snel verfraaid kan worden. Het concrete en zichtbare resultaat is nodig om gemeentes, provincies, maar ook de politiek in Den Haag betrokken te houden.

Eind 2010 is er een speciale actie ontwikkeld genaamd 'Maak kans op € 25.000,- voor restauratie van het cultuurlandschap in uw gemeente'. Hiervoor zijn 56 gemeenten aangeschreven. Dit initiatief heeft uiteindelijk geresulteerd in de fundamenteën voor een samenwerkingsverband tussen VNC, Landschap Overijssel, Provincie Overijssel, gemeente Deventer en stichting Kostbaar Salland. Gezamenlijk zal in 2011 gestart worden met een omvangrijk landschapsherstelproject waarbij de VNC en Landschap Overijssel het project gezamenlijk uitvoeren en Kostbaar Salland het 21 jaar beheer van de herstelde landschapselementen voor haar rekening neemt. Het project loopt t/m 2012 en het doel is ruim 15 hectare landschapselementen te herstellen en te beheren via groenblauwe diensten.

Ook is gewerkt aan een partnerschap met een vermogensbeheerder en gestart met de ontwikkeling van een financieel arrangement getiteld 'Duurzaam investeren in eeuwenoud cultuurlandschap'. Daarvoor is gestart met het opstellen van een bijzondere brochure om in 2011 in te kunnen zetten bij het verwerven van donaties/nalatenschappen.

Verder zijn diverse subsidieaanvragen en cofinancieringsvoorstellen gedaan bij decentrale overheden voor landschapsherstelprojecten. Ook is door de Landschapswacht meegewerkt aan de vormgeving, invulling en uitvoering van compensatieprojecten als gevolg van infrastructurele werkzaamheden in het kader van weg- en waterbouw.

Specifiek willen wij in dit jaarverslag de (financiële) tegenvaller melden, voortkomende uit het mislopen van herstel- en restauratieprojecten in Gelderland door gebrekkige en onnavolgbare besluitvorming.

De Gelderse Staten hadden ‘per ongeluk’ de GPL-subsidies (GPL staat voor Gemeentelijke Projecten Landschapsonderhoud) stopgezet. Per ongeluk, omdat het besluit ingegeven werd als reactie op de afgekondigde rijksbezuinigingen en de gevolgen daarvan voor de zogenaamde PMJP afspraken (Provinciaal Meerjaren Programma) tussen Rijk en Provincie waarvan de provinciaal gefinancierde GPL subsidie geen deel uitmaakte. Deze subsidie stimuleert de restauratie en het herstel van vervallen landschapselementen. Hoewel de fout uiteindelijk hersteld is, werd vervolgens abrupt een stop gezet op de subsidies van het SNL (Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer), die wel deel uit maken van de PMJP afspraken, maar juist weer voorzagen in enkele jaren beheer. Dit terwijl de beheersvergoedingen voor zogenaamde groenblauwe diensten wel gereserveerd waren in de provinciale begroting, maar in de praktijk nog niet beschikbaar door het ontbreken van de door de provincie vereiste Gemeentelijke Uitvoeringprogramma’s (GUP’s) in aanvulling op de zogenaamde Landschapsonwikkelingsplannen (LOP’s) bij gemeenten. Tot slot werd een zekere ‘uitwisselbaarheid’ verondersteld die in de praktijk niet bestaat, bijvoorbeeld doordat de enige regeling wel beheer en de andere niet omvat en er verschil is in de geografische inzetbaarheid en vereiste cofinanciering vanuit de streek.

De Landschapswacht, en ook vele agrarische natuurverenigingen, hebben in aanloop naar de openstelling op 15 november 2010 van de SNL-subsidieregeling kostbare tijd en energie gestoken in het selecteren van elementen, het benaderen van grondeigenaren, het opstellen van inrichting- en beheersplannen, om vervolgens daags voor de openstelling en zonder enige waarschuwing vooraf nul op het rekest te krijgen.

Bovendien stonden deze ontwikkelingen haaks op het statenbesluit en de ambitie vorm te geven aan langjarige marktconforme vergoedingen, actieve participatie van gemeenten en het niet aanbrengen van geografisch beperkte inzet door een beperking tot het zogenaamde groenblauwe raamwerk. En ook haaks op de in gang gezette operationalisering van de zogenaamde groenblauwe diensten. Deze negatieve ontwikkeling in Gelderland betekende ook een financiële strop. In een betoog bij de Gelderse Staten is kenbaar gemaakt dat de gevoerde besluitvorming en de wijze waarop vertrouwen en draagvlak in de streek voor landschapsbeheer heeft ondermijnd. En dat aan de provinciale ambassadeurs in het veld, verenigingen als de onze, maar zeker ook agrarische natuurverenigingen aan wie in 2009 werd beloofd met de operationalisering van de subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer dat het eenvoudiger zou worden, het niet eenvoudig, maar wel heel karig en onnodig ingewikkeld is geworden.

4.2 Voorbeelden uitvoeringsprojecten 2010

In 2010 heeft de Landschapswacht vele kilometers heggen, houtwallen en hoogstamboomgaarden gerestaureerd en aangelegd. Hieronder enkele voorbeelden.

Project Nationaal landschap De Gelderse Poort

De Landschapswacht heeft overal langs de randen van het Nationaal Landschap *De Gelderse Poort* het landschap gerestaureerd of opnieuw aangekleed. Een Nationaal Landschap behoort immers mooier te zijn dan het gebied dat erbuiten ligt. Op dit moment blijkt het etiket Nationaal Landschap een nogal lege dop: deze landschappen schreeuwen om herstel terwijl er een chronisch gebrek aan geld voor onderhoud en noodzakelijke restauratie beschikbaar is.

Inmiddels zijn in het gebied vele kilometers heggen en houtwallen gerestaureerd en nieuw aangelegd, alsook herstel van eeuwenoude terrasranden en aanleg van nieuwe hoogstamboomgaarden. In 2010 is ook de gemeente Nijmegen enthousiast gemaakt voor de restauratieplannen en toonde zich bereid mee te werken aan het planten van heggen en houtwallen op percelen die in hun eigendom zijn. Dankzij de activiteiten van de Landschapswacht is in dit gebied inmiddels het kwaliteitsniveau terug te vinden dat je mag verwachten van een Nationaal Landschap...

Project gemeenten Lochem, Bronckhorst en Zutphen

In 2010 is een groen partnerschap gesloten met De Frans Mortelmans Stichting. De unieke bijdrage van deze stichting, die zich normaliter richt op cultureel erfgoed in de zin van gebouwen en kunst, zullen wij de komende drie jaar inzetten voor een opknapbeurt van erfgoedwaardige landschapselementen in de gemeenten Lochem, Bronckhorst en Zutphen. Deze gemeenten gaan ook financieel participeren in het project. De provincie Gelderland bekijkt, ondanks een afgekondigde subsidiestop, hoe ook zij een bijdrage kan leveren. Het gaat om een langjarige samenwerking met als primair doel behoud en verbetering van de kwaliteit van agrarisch cultuurlandschap en ecologie. Dit doel moet bereikt worden door restauratie van zwaar vervallen houtwallen, houtsingels, eswallen en heggen.

Project Heumen

In de gemeente Heumen gaat Rijkswaterstaat in 2011 de sluis van het Maas-Waalkanaal verbreden. Op de groenstrook die afgegraven wordt zit nu een bewoonde dassenburcht. Het is onvermijdelijk dat deze dassenburcht inclusief de dassen verplaatst gaat worden. Deze dassenverhuizing zal in 2011 uitgevoerd worden door de Stichting Das&Boom. Voordat de dassenverhuizing van start kan gaan dient het 'compensatiegebied' gereed te zijn; dit deel heeft de landschapswacht in 2010 voor het grootste gedeelte al uitgevoerd. Het betreft een gebied van ruim 6 hectare groot, dat de nieuwe dassenburcht zal huisvesten, en dat nu ideaal voor de das is ingericht met graslanden, en kilometers aan nieuwe heggen (gedeeltelijk op een wal) en hoogstamboomgaarden.

5. DAS&BOOM OPVANG EN ADVIES

De werkzaamheden rondom de das werden in 2006 ondergebracht in de nieuw opgerichte stichting Das&Boom opvang en advies.

Deze stichting geeft adviezen over dassen in de breedste zin van het woord. Dassenburchten, dassentunnels en dassenvoorzieningen worden steekproefsgewijs gecontroleerd (gemonitord) en er worden gevraagd en ongevraagd adviezen gegeven aan overheden, organisaties en particulieren. Ook vangt de Stichting hulpbehoevende dassen en verweesde jonge dassen op.

De nieuwsbrief is in 2010 twee maal verschenen. In deze nieuwsbrieven zijn een aantal schrijnende misstanden wereldkundig gemaakt die duidelijk maken dat de huidige 'vinger aan de pols functie' van Das&Boom nog steeds noodzakelijk is. Zonder een proactieve inzet van een organisatie als Das&Boom is beschermde status van de das op papier een wassen neus.

5.1 Advies en onderzoek

Das&Boom heeft in 2010 22 betaalde opdrachten verkregen (2009: 24) van (semi) overheden, adviesbureaus en particuliere organisaties voor het verstrekken van gegevens (dassenburchtlocaties en/of dassenslachtoffers) of voor het verstrekken van advies. De opdrachten tot het verstrekken van advies waren zeer divers:

- waardebepaling van een bepaald gebied voor de das in verband met een ruimtelijke ingreep
- locatiebepalingen van aan te leggen dassenvoorzieningen
- mitigerende maatregelen voor de aanleg van een gasleiding
- onderzoek kwaliteit van dassenvoorzieningen en aangeven van knelpunten
- oplossen problemen met dassenburcht onder een weg
- deskundigen advies bij burchtverstoring voor het ministerie van LNV
- dassenverplaatsing Heumen en inrichting compensatiegebied.

Sommige adviezen geven een spin-off waarbij ook de Landschapswacht haar expertise kan inzetten (bijvoorbeeld bij de inrichting van het compensatiegebied bij Heumen).

Naast het verstrekken van advies is het beantwoorden van vragen over dassen op velerlei gebied een belangrijke taak van Das&Boom geweest in 2010, evenals het registreren en behandelen van burchtverstoringen. Ook het aanpakken van overtredingen van de Flora en Fauna-wet bij ruimtelijke ingrepen vergt veel tijd. Zo heeft Das&Boom een handhavingsverzoek ingediend bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, naar aanleiding van overtredingen bij de aanleg van een rondweg rondom Eefde (Gelderland).

Sinds 1990 worden alle gewonde en dode dassen in Nederland geregistreerd. Naast de burchtgegevens die voor een belangrijk deel verkregen worden van de vrijwilligers door het hele land, vormen deze slachtoffergegevens de basis van het advieswerk. Naast de Dassenwerkgroep Noord-Brabant beginnen steeds meer vrijwilligers zich te organiseren in dassenwerkgroepen. In Drenthe is inmiddels weer de Dassenwerkgroep Drenthe nieuw leven ingeblazen, In Overijssel bestaat het Dassenplatform Vechtdal en naast de al bestaande dassenwerkgroep Limburg is er een bij gekomen in het Limburgse Peelgebied (Dassenwerkgroep Peel en Maas).

In 2010 werden 675 dode of in nood verkerende dassen geregistreerd (2005: 549 / 2006: 512 / 2007: 621 / 2008: 556 / 2009: 653). Hoe triest deze jaarlijkse stijging van het aantal slachtoffers ook is, het wijst zeer waarschijnlijk op de groeiende populatie dassen in Nederland.

Indien een das als gevolg van een mankement in de dassenvoorziening aan zijn einde kwam werd de eigenaar van de voorziening op de hoogte gesteld, met het dringende verzoek om het mankement direct op te lossen.

5.2 Opvangcentrum

Het opvangcentrum van de stichting Das&Boom Opvang en Advies speelt bij de eerste lijnhulpverlening voornamelijk een adviserende en coördinerende rol en blijft zich dus met haar expertise en accommodatie inzetten voor het revalideren van gewonde dassen, het grootbrengen van verweesde dassen en het uitzetten van de opgevangen en herstelde dieren.

Er zijn in 2010 tientallen meldingen binnengekomen van hulpbehoevende dassen, waarvan de meeste zijn opgelost in samenwerking met het filiaal Das&Boom Zuid-Limburg en andere hulporganisaties ter plaatse. Er zijn dit jaar vier dassen opgevangen in het opvangcentrum (één gewond dier en drie verweesde dassen) en allen uitgezet.

Het opvangcentrum draagt ook zorg voor de twee dassen van het Informatiecentrum Nederlands Cultuurlandschap, een van de weinige plaatsen waar dassen in levende lijve te zien zijn. Deze dassen dragen bij aan het verwerven van een maatschappelijk draagvlak voor de bescherming van dassen, voor dassenvoorzieningen en de verbetering van hun leefgebied, het cultuurlandschap.

De verzorgtaken binnen het opvangcentrum worden door vrijwilligers uitgevoerd. In 2010 waren 21 vrijwilligers betrokken bij de verzorging van opgenomen dassen.

Daarnaast verzorgen 4 vrijwilligers in samenwerking met vaste medewerkers de zogenaamde bereikbaarheidsdienst, waarmee het opvangcentrum dag en nacht bereikbaar is voor adviezen rond de hulpverlening aan dassen en andere dringende dassenzaken.

In het jaar 2011 zijn de activiteiten en inkomsten van de Stichting Das en Boom opvang en advies significant toegenomen. Er worden reserves gevormd voor een mogelijke juridische strijd tegen de voorgenomen besluiten van de regering op het gebied van natuur- en landschapsbehoud. Bij opmaak van het jaarverslag over 2010 staan hier nog geen verplichtingen tegenover. Niettemin bestaat de morele verplichting om met de ontvangen reserves iets te doen. Bij opmaak van het jaarverslag 2011 zullen reserves en verplichtingen en hun relatie tot de koepel VNC in kaart moeten worden gebracht.

6. ORGANISATIE

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, de Landschapswacht en Das&Boom Opvang en Advies functioneren als één organisatorische eenheid. Hieronder vindt u een verslag van de belangrijkste ontwikkelingen in leden/donateursaantal en de doelstellingen, bestuurlijke samenstelling en overige organisatorische informatie van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Landschapswacht en Das&Boom Opvang en Advies.

6.1 Fondswerving

De fondsenwerving wordt als volgt onderverdeeld;

- 1; individuele werving
- 2; werving via media
- 3; aantrekken sponsors en donoren

De besteding van de geworven gelden is conform de doelstelling van de vereniging. Het beleid van de fondsenwerving van de VNC is dat niet meer dan 25% van de geworven fondsen wordt besteed aan fondsenwerving. Dit wordt gecontroleerd door de registratie van de uren aan de fondsenwerving bestede tijd tegen kostprijs en de bijkomende kosten. De jaarrekening 2010 laat een percentage van 20,7% zien, ruim onder het maximum.

Op 1 januari 2010 telde de vereniging 4694 leden. Op 31 december 2010 was het ledenaantal licht gedaald tot 4572 leden. Het kwartaalblad de 'Landschappelijk' verscheen vier maal in 2010.

De Zomeractie 2010 was bestemd voor de aanschaf van een (tweedehandse) auto, ter vervanging van een van de VNC-auto's.

De Kerstactie 2010 stond in het teken van een eigen tractor met knipmachine, voor snel en efficiënt onderhoud van landschapselementen.

6.2 Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Missie

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) wil agrarische cultuurgeschiedenis zichtbaar houden. Daarnaast wil zij ijveren voor een rijk geschakeerd cultuurlandschap in heel Nederland, uitdrukkelijk ook in de bebouwde omgeving. Een landschap van deze tijd, met respect voor het verleden en voor de mensen die daar nu werken, wonen en recreëren. Gezien de ecologische footprint die Nederland heeft in de wereld, zet de Vereniging zich in om agrarische (voedsel)productie in onze vruchtbare delta te houden. Deze agrarische productielandschappen moeten ruimte bieden aan ook andere functies zoals cultuurhistorie, landschapsschoon, recreatie en biodiversiteit.

Visie 'Nederland weer mooi'

Nederland heeft op een aanzienlijk gedeelte van haar grondgebied eeuwenoude agrarische cultuurgeschiedenis. De Vereniging beoogt enerzijds een grootscheeps herstel van de traditionele kavelgrenzen en anderzijds de aanleg en het ontwerp van geheel nieuwe elementen in heel Nederland

buiten de aangekochte natuurgebieden en steden. Een Nederland waar je trots op bent, een landschap waar je graag in vertoeft. Een mooi Nederland.

Deltaplan voor het landschap

De Vereniging beoogt een grootscheeps herstel van de traditionele kavelgrenzen en de aanleg en het ontwerp van geheel nieuwe elementen in heel Nederland buiten de aangekochte natuurgebieden en steden. Dit netwerk van landschapselementen zoals akkerranden, bloemrijke bermen en slootkanten, heggen en houtwallen, graften en lanen, wordt in het plan gekoppeld aan fiets-, ruit- en voetpaden en kanoroutes. Het gaat hierbij om 200.000 km kavelgrenzen en 50.000 kilometer recreatieve routes.

Het leek goed te gaan met het Deltaplan voor het Landschap. Na onder meer ondersteuning door ruim veertig organisaties van het landschapsmanifest, verschillende moties in de tweede kamer waaronder een die de regering verzoekt om met een plan van aanpak voor de uitvoering te komen, een gunstige maatschappelijke kosten-batenanalyse met een positieve ondersteuning van het Centraal Plan Bureau, een degelijk, doorwrocht en goed ontvangen advies van de Taskforce Rinnooy Kan, een viertal nationale pilots, een raming van de landelijke financieringsbehoefte door KPMG in opdracht van de gezamenlijke provincies en de ministeries van LNV en VROM, hogere en op maat gesneden vergoedingen voor landschapsbeheer met de introductie van de Index Natuur en Landschap als opvolger van Programma Beheer en mondjesmaat steeds meer lokale en regionale landschapsfondsen en provincies die werken met de zogenaamde groenblauwe diensten.

Maar toen kwam de financiële crisis, malaise in de bouw en de bezuinigingsdoelstelling van 18 miljard, waardoor de opwaartse lijn van de afgelopen jaren abrupt stagneert en de aandacht en urgentie om werk te maken van het landschap en ambities te formuleren wegebt en verslapt. Politiek gezien staat het stil en is veel onzekerheid. Niet alleen voor landschap, maar ook op het terrein van cultuur en duurzaamheid. Zonneklaar is dat er weinig tot geen groene accenten zullen zijn bij het nieuwe kabinet en provincies en gemeenten een afwachtende houding aannemen, maar ondertussen de buikriem aanhalen.

In 2010 is daarom de basis gelegd om te werken aan wat wij noemen de slag van Triple P (People, Planet, Profit) naar Triple C (charme, connecties en centen). De ontwikkeling van praktische, uitvoerbare en aansprekende voorbeelden. Veelal landschapsherstelprojecten waarbij partners worden gezocht en allianties gesloten. Maar ook een actieve en meer zakelijke acquisitie om zowel publieke als private middelen en omzet met hoog landschappelijk rendement te genereren.

De Vereniging experimenteert daarom volop met duurzame financieringsstrategieën, zoals met de Stichting Landschapskapitaal en het project 'Duurzaam investeren in cultuurlandschap'. Ook is de VNC betrokken bij Streekrekeningprojecten en volgt zij kritisch alle initiatieven en verrichtingen van derden op dit gebied, daarbij voortdurend op zoek naar verbeteringen en opschaling van goede initiatieven.

Natuur in de straat

Naast de aandacht die het landschap krijgt, wil de Vereniging nadrukkelijk ook de bebouwde omgeving groener maken. In feite is het stedelijk landschap het meest intensief ingerichte cultuurlandschap wat we hebben. Van belang is het om juist daar waar de meeste mensen wonen, werken en studeren het contact met de natuur zo laagdrempelig mogelijk te maken. De Vereniging acht het in het belang van de natuurbescherming dat juist de stedelijke mens bediend wordt, omwille van de verjonging van de achterban van natuur- en landschapsorganisaties, maar ook ter bevordering van voor de natuur en het landschap positieve keuzes en beïnvloeding van de politiek. In haar in ontwikkeling zijnde visie 'Natuur in de straat', komen alle stappen die natuur in de straat tot een vanzelfsprekendheid kunnen maken. De probleemeigenaren worden genoemd, handelingsperspectief geboden en er wordt gezocht naar strategieën om alle reeds behaalde successen op dit gebied structureel landelijk te verwezenlijken.

Statutaire doelstelling

De vereniging Nederlands Cultuurlandschap heeft ten doel:

- a. het behoud, herstel en verrijking van het agrarisch cultuurlandschap, waarbij groen-blauwe dooradering van heel Nederland het streefbeeld is;
- b. het stimuleren van de waardering voor het agrarisch cultuurlandschap bij onder meer maatschappelijke en politieke organisaties, bedrijfsleven, overheden, opleidingsinstituten en individuen, waarbij cultuurhistorie, biodiversiteit en een forse verbetering van de recreatieve ontsluiting als basis dienen;
- c. het (doen) wegnemen van barrières en oplossen van knelpunten om tot dit verbeterde agrarisch cultuurlandschap te komen;
- d. het behoud van cultuurhistorische landschapselementen als onderdeel van het cultureel erfgoed en als inspiratiebron voor herstel van oude en inrichting van nieuwe landschappen;
- e. het herstellen van oude en inrichten van nieuwe landschappen, waarbij altijd in goed overleg en met respect voor de grondeigenaren en –gebruikers wordt gehandeld;
- f. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Bestuur van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Het Algemeen Bestuur van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap had op 31 december 2010 de volgende samenstelling:

	<i>Relevante nevenfunctie(s)</i>
Machteld Versnel-Schmitz (voorzitter)	
Henk Haas (penningmeester)	Bestuurslid Stichting Landschapskapitaal Bestuurslid Das&Boom Opvang en Advies
Mariëlle van der Zouwen (secretaris)	
Edwin Hecker (lid)	lid Groupe de Bruges
Wiel Tonies (lid)	Bestuurslid Das&Boom Opvang en Advies
Leo van Grunsven (lid)	Lid RVT Vlinderstichting
Gerard Alferink (lid)	Vice voorzitter Doorwerth Conferentie Voorzitter SBNL

Tijdens de algemene ledenvergadering van 19 juni 2010 traden Mariëlle van der Zouwen, Leo van Grunsven, Coen Klein Douwel (secretaris) en Toine Cooijmans statutair af. Coen Klein Douwel en Toine Cooijmans stelden zich niet herkiesbaar, en werden hartelijk bedankt voor hun jarenlange inzet. Mariëlle van der Zouwen (als secretaris) en Leo van Grunsven werden herkozen.

Directie Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

	<i>Relevante nevenfuncties</i>
Jaap Dirkmaat, Directeur	Voorzitter Stichting Das&Boom Opvang en Advies Voorzitter Stichting Landschapswacht Voorzitter Stichting wAarde
Egbert Jaap Mooiweer, Adjunct-directeur	

Raad van Advies Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

De Raad van Advies had in 2010 de volgende samenstelling:

- Prof. drs. Fons Asselbergs, oud-Rijksadviseur voor cultureel erfgoed
- Prof.dr. Paul Opdam, hoogleraar Landschapsecologie aan de Wageningen Universiteit en senior onderzoeker bij Alterra
- Dr. Hans Renes, historisch-geograaf / landschapsdeskundige aan de Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Amsterdam
- Prof. ir. Wim Dik, oud-staatssecretaris Economische Zaken, en voormalig voorzitter van de Raad van Bestuur van Koninklijke KPN N.V.
- Wouter van Dieren, lid van de Club van Rome en directeur Instituut voor Milieu- en Systemanalyse Amsterdam
- Prof. dr. Maarten van Rossem, historicus
- Hans Dorrestijn, schrijver en cabaretier
- John Jansen van Galen, journalist en wandelchroniqueur

Ambassadeurs Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Groningen	Marjoleine de Vos
Friesland	Ate Oostra
Friesland	Hans Wiegel
Drenthe	Margreeth de Boer
Drenthe	Jan Kruis
Gelderland	Bennie Jolink
Gelderland	Mieke van der Weij
Utrecht	Maarten van Rossem
Utrecht	Bram van der Vlucht
Noord-Holland	Alexander Rinnooy Kan

Noord-Holland	John Jansen van Galen
Noord-Holland	Ard Schenk
Zuid-Holland	Steven van Eijck
Zuid-Holland	Elco Brinkman
Noord-Brabant	Wim Dik
Noord-Brabant	Jan Tromp
Limburg	Gerd Leers

Personeel en vrijwilligers

Op 31 december 2010 was het vaste personeelsbestand van de werknemers als volgt samengesteld:

Visievorming en Agendering:	Jaap Dirkmaat, Valentijn te Plate, Egbert Jaap Mooiweer, Bart Dingemanse, Erik van Gelderen, Jo Groven.
Financiële middelenwerving	Arjan Vernhout
Groenbeheer/pand:	Patrick Hofman, Juso Skeho
Dassenopvang en verzorging dieren:	Bert Hesse
Dassenadvies:	Marc Moonen
Interieurverzorging:	Gerda Merkes
Financiële administratie:	John de Groot
Personeelszaken:	Marc van der Made
Secretariaat:	Khadisja Ouanani Miranda Graat

Het aantal vrijwilligers was op 31 december 2010 in totaal 40. Dit aantal is als volgt over verschillende werkvelden verdeeld:

- Informatiecentrum	12 vrijwilligers
- Dierverzorging	25 vrijwilligers
- Groen/pand	3

De projecten en activiteiten van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap werden in 2010 mogelijk gemaakt door:

- Nationale Postcode Loterij
- Contributie van de leden
- VSBfonds
- Ministerie van LNV
- Interreg IV-B

6.3 Landschapswacht

De statutaire doelstelling van stichting de Landschapswacht is:

a. het behoud van cultuurhistorische landschapselementen als onderdeel van het cultureel erfgoed en als inspiratiebron voor herstel van oude en inrichting van nieuwe landschappen;

- b. voorlichting, aanplant, beheer, herstel en bescherming van cultuurhistorische landschapselementen zoals (vlecht)heggen, hagen en houtwallen, binnen en buiten de bebouwde kom in geheel Nederland;
 - c. eigenaren en beheerders te wijzen op hun verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van het cultuurhistorische landschap;
 - d. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
2. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken met:
- subsidies, giften, legaten, erfstellingen, inkomsten uit vermogen en wegens uitgevoerde werkopdrachten en alle verdere wettige middelen. Dit alles in de ruimste zin des woords.

Samenstelling bestuur

Jaap Dirkmaat (voorzitter)

Bart Dingemanse (penningmeester)

Valentijn te Plate (secretaris)

Relevante nevenfunctie(s)

Directeur Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Voorzitter Stichting Das&Boom Opvang en Advies

Voorzitter Stichting wAarde

De projecten en activiteiten van de Landschapswacht werden in 2010 mogelijk gemaakt door bijdragen van diverse opdrachtgevers, waaronder particulieren, overheden en bedrijven.

6.4 Das&Boom Opvang en Advies

De statutaire doelstelling van stichting Das&Boom, Opvang en Advies is:

- a. het verrichten van werkzaamheden op het vlak van advies inzake het behoud van de das, alsook het behoud van diens (potentiële) leefmilieu; alsmede het handhaven of bereiken van een gunstige staat van in standhouding van de populatie van de das in Nederland, en zijn (potentiële) leefmilieus, alsmede het beschermen en verbeteren van het natuurlijk leefmilieu, zulks ook in het belang van de mens, zich hierbij mede beroepend op artikel 21 van de Grondwet.
 - b. Het verrichten van werkzaamheden op het vlak van opvang en herintroductie van de das en de in dit artikel genoemde diersoorten, flora en vegetatie, ter herstel en versterking van de inheemse populatie.
 - c. het ondersteunen van de doelstelling en werkzaamheden van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap met activiteiten en overige middelen zoals financiële;
 - d. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
2. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:
- onderzoek, overleg en advisering, voorlichting, en werkzaamheden rondom opvang en herintroductie, alles in de meest ruime zin des woords waarbij de financiële middelen worden verkregen uit het verrichten van betaalde opdrachten en uit andere baten, zoals erfstellingen, legaten, lastbevoordelingen, schenkingen, donaties en subsidies.

Samenstelling bestuur

Relevante nevenfunctie(s)

Jaap Dirkmaat (voorzitter)

Directeur Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Voorzitter Stichting Landschapswacht

Voorzitter Stichting wAarde

Henk Haas (penningmeester)

Bestuurslid Stichting Landschapskapitaal

Bestuurslid Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Wiel Tonies (secretaris)

De projecten en activiteiten van Das&Boom Opvang en Advies werden in 2010 mogelijk gemaakt door:

- Inzet van vrijwilligers
- Betaalde adviesopdrachten
- Sponsorbingoloterij

7. FINANCIËEL VERSLAG

7.1 Financiën 2010

De volgende pagina's geven weer de balans per 31 december 2010 uit de jaarrekening 2010, de staat van baten en lasten over 2010 uit de jaarrekening 2010, en een toelichting op de lastenverdeling 2010.

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
Jaarrekening 2010

BALANS PER 31 DECEMBER 2010

	31 december 2010		31 december 2009	
	€	€	€	€
Activa				
<i>Materiele vast activa</i>				
grond	1		1	
Inventaris/automatisering	33.599		14.192	
Transportmiddelen	<u>35.352</u>		<u>11.807</u>	
		68.952		26.000
<i>Vorraden</i>				
Voorraad verkoopartikelen	<u>5.525</u>		<u>4.538</u>	
		5.525		4.538
<i>Vorderingen</i>				
Te ontvangen subsidies	41.622		44.089	
overige vorderingen/overlopende posten	<u>95.596</u>		<u>128.526</u>	
		137.218		172.615
<i>Liquide middelen</i>		599.247		2.258.040
Totaal		<u>810.942</u>		<u>2.461.193</u>
Passiva				
<i>Reserves en fondsen</i>				
Continuïteitsreserve	602.633		610.523	
Bestemmingsreserve	<u>14.400</u>		<u>0</u>	
		617.033		610.523
<i>Schulden (kortlopend)</i>				
Crediteuren	23.983		39.479	
Loonbelasting/Soc.lasten	16.505		13.351	
Pensioenfonds	6.917		0	
voortuontvangen subsidies/inkomsten	80.051		115.385	
St.Landschapskapitaal	0		1.634.085	
Overige schulden	<u>66.453</u>		<u>48.370</u>	
		193.909		1.850.670
Totaal		<u>810.942</u>		<u>2.461.193</u>

6

ABAB Accountants B.V.

17 MEI 2011

Voor identificatiedoeleinden
ABAB Accountants B.V.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2010

	werkelijk 2010	begroot 2010	werkelijk 2009
	€	€	€
Baten:			
b Baten uit eigen fondswerving	365.617	316.700	417.384
Baten uit gezamenlijke acties	0	0	0
Baten uit acties van derden	501.008	500.600	667.988
Subsidies overheden en anderen	160.438	562.750	150.142
Baten uit beleggingen	23.422	17.420	24.309
Vrijval voorziening	0	0	0
d Som der baten	1.050.485	1.397.470	1.259.824
Lasten:			
Besteed aan doelstelling			
- Voorlichting en educatie	73.806	128.467	114.386
- Informatiecentrum/landschapstuin	36.593	12.932	31.378
- Deltaplan	323.598	394.280	206.100
- Herstel landschapselementen	91.403	317.222	278.035
- Natuur in de straat	85.244	177.227	42.746
- Booklet Mooi Europa	106.797	98.746	39.084
- Das&boom, opvang&advies	61.730	96.678	57.423
c	779.171	1.225.551	769.153
Werving baten			
a - Kosten eigen fondsenwerving	75.526	35.658	64.493
- Kosten gezamenlijke acties	0	0	0
- Kosten acties derden	2.407	0	281
- Kosten verkrijging subsidies overheden	8.808	0	9.230
- Kosten van beleggingen	0	0	0
	86.741	35.658	74.004
Beheer en administratie			
- Kosten beheer en administratie	178.063	110.021	184.454
Som der lasten	1.043.975	1.371.230	1.027.610
Resultaat	6.510	26.240	232.213
Resultaatbestemming			
Toevoeging/onttrekking aan:			
- continuïteitsreserve	(7.890)	26.240	232.213
- bestemmingsreserves	14.400	0	0
- herwaarderingsreserve	0	0	0
- algemene reserve	0	0	0
- bestemmingsfonds	0	0	0
	6.510	26.240	232.213

Procentueel aandeel kosten eigen fondsenwerving
t.o.v. baten eigen fondsenwerving (a : b)

20,7%

11,3% ABAB Accountants 15,5%

Procentueel aandeel lasten besteed aan
doelstelling t.o.v. baten (c : d)

74,2%

87,7% 61,1%

17 MEI 2011

VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP

7

Voor identificatiedoelstellingen
ABAB Accountants E.V.

Bijlage A Uitvoeringskosten 2010

Bestemming	Doelstelling						Werving baten				Beheer en administratie	begroot 2010	
	Voorlichting en educatie	Informatie centrum/land-schapstuin	Deltaplan	herstel landschaps-elementen	Natuur in de straat	Booklet mooi Europa	Das&Boom (Advies&opvang)	Eigen fondsen-werving	Geza-menlijke acties	Acties derden			Subsidies
Lasten												0	0
Subsidies en bijdragen												0	0
Afdrachten												0	0
Aankopen en verwervingen	30.874	10.599	88.841	30.747	1.220	17.940	10.077	9.042				0	0
Uitbesteed werk												199.340	470.150
Publiciteit en communicatie												0	0
Personeelskosten	31.378	17.854	172.268	42.872	62.093	65.050	33.402	47.295	0	1.784	6.253	616.017	676.380
huysvestingskosten	4.748	3.345	25.680	7.309	9.013	9.784	7.501	7.886	0	256	1.050	17.381	93.953
kantoor- en algemene kosten	5.839	4.114	31.579	8.987	11.083	12.031	9.223	9.697	0	315	1.291	21.373	115.532
Afschrijving en rente	967	681	5.230	1.488	1.835	1.992	1.527	1.606	0	52	214	3.541	85.800
totale uitvoeringskosten	73.806	36.593	323.598,0	91.403	85.244	106.797	61.730	75.526	0	2.407	8.808	178.063	1.043.975

	Werkelijk 2010	Begroot 2010	Werkelijk 2009
Gemiddeld aantal personeelsleden (excl. Tijdelijke arbeidskrachten)*	11,5	11,0	8,5
Totaal bezoldiging bestuurders en toezichthouders **	0	0	0
Totaal bezoldiging directeur ***	82.246	78.600	83.749
Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders	0	0	0

* uitgedrukt in fulltime arbeidsplaatsen

** vrijstelling van vermelding informatie (één natuurlijk persoon)

*** De salarissen binnen de VNC zijn gebaseerd op het rapport 'beloningsgebouw 2008-2009' van de (externe) VNC-personeelsadviseur, waarbij onderzoek verricht is aan de hand van functies, salarisschalen en secundaire arbeidsvoorwaarden van vergelijkbare (kleinschalige) natuur- en milieuorganisaties, alsmede de raam-CAO Bos en Natuur 2008 en is gebruik gemaakt van de beloningsmonitor 2008.

**** uitgedrukt in fulltime arbeidsplaatsen

***** vrijstelling van vermelding informatie (één natuurlijk persoon)

***** De salarissen binnen de VNC zijn gebaseerd op het rapport 'beloningsgebouw 2008-2009' van de (externe) VNC-personeelsadviseur, waarbij onderzoek verricht is aan de hand van functies, salarisschalen en secundaire arbeidsvoorwaarden van vergelijkbare (kleinschalige) natuur- en milieuorganisaties, alsmede de raam-CAO Bos en Natuur 2008 en is gebruik gemaakt van de beloningsmonitor 2008.

7.2 Begroting 2011

	begroot 2011	
<i>Baten:</i>		
Baten uit eigen fondswerving	595.700	
Baten uit gezamenlijke acties	0	
Baten uit acties van derden	500.600	
Subsidies overheden en anderen	198.000	
Baten uit beleggingen	17.420	
Vrijval voorziening	0	
Som der baten	1.311.720	
<i>Lasten:</i>		
Besteed aan doelstelling		
- Voorlichting en educatie (incl. informatiecentrum/landschapstuin)	100.179	
- Deltaplan (incl.Ooijpolder)	218.320	
- Landschapswacht	375.541	
- Natuur in de straat	226.479	
- Booklet Mooi Europa	101.034	
- Das&boom, opvang&advies	57.429	
	<u>1.078.981</u>	
Werving baten		
- Kosten eigen fondsenwerving	67.292	11,3%
- Kosten gezamenlijke acties	0	
- Kosten acties derden	0	
- Kosten verkrijging subsidies overheden	13.198	
- Kosten van beleggingen	0	
	<u>80.490</u>	
Beheer en administratie		
- Kosten beheer en administratie	<u>228.113</u>	
Som der lasten	1.387.585	
Resultaat	<u>75.865-</u>	
Resultaatbestemming		
Toevoeging/onttrekking aan:		
- continuïteitsreserve	75.865-	
- bestemmingsreserves	0	
- herwaarderingsreserve	0	
- algemene reserve	0	
- bestemmingsfonds	0	
	<u>75.865-</u>	

8. Verantwoordingsverklaring

Drie principes

Het bestuur van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap onderschrijft de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'.
2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van de middelen zodat effectief en doelmatig wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing in de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

1. Besturen en toezicht houden

Het algemeen bestuur is belast met het besturen van de vereniging overeenkomstig de statuten en het huishoudelijk reglement. De vereniging kent een directeur, die door het bestuur wordt benoemd. De directeur voert de doelstellingen van de vereniging uit, rekening houdend met de daarbij door het bestuur aangegeven prioriteiten, en staat daarin tevens de andere verenigingsorganen bij. De directeur, onder verantwoordelijkheid van het bestuur, is belast met de voorbereiding en de uitvoering van de besluiten van het bestuur, alsmede met het beheer van de terreinen binnen door het bestuur aangegeven kaders. Binnen door het bestuur te stellen kaders is de directeur verantwoordelijk voor zijn, door het bestuur bepaalde, werkzaamheden, waaronder kunnen vallen personeelsbeheer en -beleid, het financiële beleid en beheer van de vereniging, alsmede de inzet van middelen ten behoeve van zijn functie. De directeur legt op door het bestuur te bepalen wijze verantwoording af aan het bestuur over het in de voorgaande leden van dit artikel bepaalde. Ter gelegenheid van de vaststelling van de jaarrekening dechargeert het bestuur de directeur voor het gevoerde beleid en beheer.

De vereniging kan in en buiten rechte door alleen de directeur vertegenwoordigd worden, uitgezonderd in gevallen waarbij:

1. een verplichting wordt aangegaan boven een bedrag van € 50.000,-
2. een lening wordt aangegaan.

In deze gevallen is een tweede handtekening van een bestuurslid noodzakelijk.

Het toezicht houden gebeurt door de leden van de vereniging via de algemene ledenvergadering. Aan de algemene ledenvergadering komen in de vereniging alle bevoegdheden toe die niet door de wet of de statuten aan het bestuur zijn opgedragen. Alleen de gewone leden en senior leden van de vereniging hebben stemrecht. De ereleden hebben slechts een adviserende stem. Het algemeen bestuur brengt op een algemene ledenvergadering, binnen zes maanden na afloop van het verenigingsjaar, zijn jaarverslag uit en doet, onder overlegging van een balans en een staat van baten en lasten, rekening en verantwoording over zijn in het afgelopen verenigingsjaar gevoerd bestuur. Na afloop van de termijn kan ieder lid deze rekening en verantwoording in rechte van het bestuur vorderen. De algemene ledenvergadering benoemt jaarlijks uit de leden een kascommissie, die geen deel mogen uitmaken van het algemeen bestuur. De commissie onderzoekt de rekening en

verantwoording van het algemeen bestuur en brengt aan de algemene ledenvergadering verslag van haar bevindingen uit.

Huidige samenstelling van het bestuur:

- Machteld Versnel-Schmitz (voorzitter)
- Henk Haas (penningmeester)
- Marielle van der Zouwen (secretaris)
- Wiel Tonies
- Leo van Grunsven
- Gerard Alferink
- Edwin Hecker

Het algemeen bestuur bestaat uit een oneven aantal van minimaal zeven en maximaal negen personen, die uit en door de algemene ledenvergadering worden benoemd. De benoeming geschiedt uit de gewone leden en seniorleden van de vereniging. De benoeming van algemeen bestuursleden kan geschieden uit één of meer bindende voordrachten. Tot het maken van zulk een voordracht zijn bevoegd zowel het algemeen bestuur als tenminste tien leden. De voordracht van het algemeen bestuur wordt bij de oproeping van de vergadering meegedeeld. Een voordracht door tien of meer leden moet voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij het algemeen bestuur worden ingediend.

Aan elke voordracht kan het bindend karakter worden ontnomen door een met tenminste twee/derde van de uitgebrachte stemmen genomen besluit van de algemene ledenvergadering. Is geen voordracht opgemaakt of besluit de algemene ledenvergadering overeenkomstig het voorgaande lid aan de opgemaakte voordracht(en) het bindend karakter te ontnemen, dan is de algemene ledenvergadering vrij in de keus. Indien er meer dan één bindende voordracht is, geschiedt de benoeming uit die voordrachten. De algemene ledenvergadering kan besluiten dat een lid van het algemeen bestuur buiten de leden wordt benoemd.

Bestuursleden kunnen slechts worden benoemd wanneer aan de vereisten gesteld in de bepalingen omtrent de benoeming van bestuursleden van het Centraal Bureau Fondsenwerving Keurmerk is voldaan (thans artikel 4 lid 1B). Bestuursleden ontvangen op geen enkele wijze een bezoldiging. Bestuursleden kunnen een vergoeding krijgen voor de door hun gemaakte kosten in het kader van de uitoefening van hun functie ten behoeve van de vereniging. Deze vergoedingen dienen in de jaarrekening tot uitdrukking te worden gebracht en toegelicht.

Zoals vastgelegd in de statutenwijziging van 28 juni 2008, treedt elk bestuurslid uiterlijk 3 jaar na zijn benoeming af, voor maximaal 3 termijnen.

De directeur geeft leiding aan de medewerkers, en voert de doelstellingen van de vereniging uit, rekening houdend met de daarbij door het bestuur aangegeven prioriteiten, welke opgenomen zijn in het jaarplan/begroting. Binnen door het bestuur te stellen kaders is de directeur verantwoordelijk voor zijn, door het bestuur bepaalde, werkzaamheden, waaronder kunnen vallen personeelsbeheer en -beleid, het financiële beleid en beheer van de vereniging, alsmede de inzet van middelen ten behoeve van zijn functie. De directeur legt tijdens bestuursvergaderingen verantwoording af aan het bestuur over zijn werkzaamheden.

2. Principe Optimale besteding van middelen

Iedere vier jaar wordt een meerjarenbeleidsplan opgesteld (het huidige plan loopt van 2007-2010) met daarin een meerjarenbegroting. Vanaf 2009 wordt het meerjarenbeleidsplan uitgewerkt in een jaarplan met daarin per project de geconcretiseerde en meetbare doelstellingen en activiteiten. Projecten worden zoveel mogelijk SMART geformuleerd: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

Voor ieder project wordt een zgn. projectmatrix opgesteld waarin de kerngegevens van het project staan vermeld zoals het de projecteigenaar, de projectleider, de projectmedewerkers, het budget en de output. De projecteigenaar is eindverantwoordelijk voor het te behalen resultaat. De projectleider ziet erop toe dat alle activiteiten die nodig zijn in het kader van het project bekend zijn; dat hiermee samenhangende werkzaamheden door de projectmedewerkers worden uitgevoerd; dat taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden toebedeeld en dat de nodige middelen beschikbaar zijn.

In een wekelijks overleg wordt de stand van zaken m.b.t. de verschillende projecten besproken en stuurt de projecteigenaar i.o.m. de projectleider waar nodig bij.

Subsidieverzoeken voor projecten worden over het algemeen ingediend via een aanvraagformulier dat door de subsidieverstrekker is voorgescreven. Hierin moet o.a. de doelstelling en het beoogde resultaat van het project worden beschreven. Van langlopende projecten moeten voortgangsrapportages worden verstrekt. Na afloop van gefinancierde projecten wordt een financiële en inhoudelijke evaluatie richting de subsidieverlener verstrekt en, indien gewenst, een accountantsverklaring.

Verbeterpunten n.a.v. evaluaties worden indien mogelijk doorgevoerd in lopende projecten, en zijn aandachtspunten voor toekomstige projecten.

3. Principe Optimale relaties met belanghebbenden

De belanghebbenden van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap zijn divers. Om goed te kunnen voldoen aan de informatiebehoefte van de verschillende belanghebbendengroepen, zijn de diverse uitingen/contacten ondergebracht bij verschillende ‘specialisten’ binnen de organisatie. De communicatie is met name agenderend, stimulerend en inspirerend. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten media en uitingen zoals website, ledenblad, studiedagen/symposia, interviews, memo’s, pleitnota’s.

Ideeën, wensen en opmerkingen worden waar mogelijk meegenomen als input voor nieuwe projecten/besluitvorming.

Klachten worden afgehandeld volgende de klachtenprocedure uit het Handboek Procedures van VNC, om zo te komen tot een verbetering.

De belanghebbenden worden onderverdeeld in de volgende groepen:

- **Leden**

De informatievoorziening naar de leden van VNC verloopt via het kwartaalblad Landschappelijk, specifiek en incidenteel via e-mail of mailing, de jaarlijkse algemene ledenvergadering en via de

website. Najaar 2008 is een ledenonderzoek uitgevoerd, om o.a. informatie te verkrijgen over de wensen en ideeën van de leden.

- **Vrijwilligers**

Bij verschillende werkzaamheden kan een netwerk van vrijwilligers worden ingezet. De communicatie verloopt via het kwartaalblad Landschappelijk, regelmatig inhoudelijke ‘updates’ per e-mail en werkoverleggen. Regelmatig wordt input aan de vrijwilligers gevraagd voor verbeteringen.

- **Raad van Advies**

De vereniging hecht veel waarde aan de mening en ideeën van de RvA. De communicatie verloopt via het kwartaalblad Landschappelijk, email en regelmatige brainstormbijeenkomsten. Deze brainstormbijeenkomsten geven waardevolle input, waarmee de organisatie aan de slag gaat.

- **Overheden en politiek**

Primaire insteek bij aanvang van de campagne ‘Nederland weer mooi’ was en is nog steeds het geven van een krachtige impuls aan de kwaliteit van ons landschap. Biodiversiteit, cultuurhistorie en recreatieve ontsluiting vormen daarbij richtsnoeren om de eigenaren en beheerders van het landelijke gebied in staat te stellen deze extra landschapszorg duurzaam voor hun rekening te nemen. Hiervoor is een fonds nodig dat beheerd wordt buiten de waan van de dag en wisselende politieke voorkeur. Om dit te bereiken vindt gevraagd en ongevraagd beleidsbeïnvloeding plaats op politiek, bestuurlijk en ambtelijk (rijks, provinciaal en gemeentelijk) niveau. Veelal in de sfeer van ruimtelijke ordening, landbouw, financiën, natuur en milieu. Er wordt geparticipeerd in (reguliere en ad-hoc) overlegstructuren, tekstsuggesties aangeleverd en met verantwoordelijken, (strategische) partners en relaties contacten onderhouden door en/of te overleggen, planproces (mede) vorm te geven en besluitvorming (mede) te coördineren.

- **Maatschappelijke organisaties**

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap werkt veel samen met maatschappelijke organisaties, waarvan de meeste vertegenwoordigd zijn in het landschapsmanifest en als ondertekenaar van het Akkoord van Apeldoorn. Dit manifest is voor ons een platform voor ideeën en ideeën verkondiging, maar ook een orgaan voor overleg, advisering en beleidsbeïnvloeding. Afstemming en/of samenwerking en informatie-uitwisseling met maatschappelijke partijen vindt plaats als dat gezien het krachtenveld logisch is, bijvoorbeeld om te anticiperen op bepaalde politieke of beleidsmatige beslissingen op het gebied van landschaps-, natuur, milieu,- water-, landbouw-, of plattelandsbeleid. Specifieke aandacht hebben wij voor onze relatie met terreinbeherende organisaties met betrekking tot onze werkzaamheden voor het Landschapswacht project. Hierin nemen wij een kritische maar rechtvaardige houding in en houden wij elkaar scherp.

- **Bedrijven**

Voor de oprichting van het landschapsfonds werkt de vereniging vooral samen met het bedrijfsleven. Samen met banken, pensioenfondsen, woningbouwcorporaties, energiebedrijven, vastgoedexploitanten, (groene) zakenlieden en financieel deskundigen worden mogelijke

financieringsconstructies uitgekristalliseerd en getoetst op haalbaarheid. Verrassende ontmoetingen door het benaderen van het bedrijfsleven voor financiering van een groene constructie als het Deltaplan levert interessante inzichten en draagvlak op.

In het kader van de Landschapswacht wordt concreet samengewerkt met agrarische ondernemers aan landschapsherstel op lokaal niveau. Verder werken wij samen -wanneer nodig en/of op verzoek- met ingenieurs-, planning-, landschapsarchitecten-, ecologiebureaus en zelfstandigen-zonder-personeel (ZZP) aan ruimtelijke ordenings- en inrichtingsvraagstukken in de groene en blauwe ruimte en proberen het gedachtegoed van het Deltaplan projectgewijs in te steken.

- **Kennisinstellingen**

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap treedt, al dan niet op verzoek, in contact met kennisinstellingen zoals universiteiten en onderzoeksinstituten en wetenschappelijke bureaus van politieke partijen. Wij proberen ons gedachtegoed te ventileren in wetenschappelijke kringen door onderzoekers, docenten en studenten te inspireren met het Deltaplan voor het landschap in de breedste zin des woords. Dit doen we door middel van strategische samenwerkingsverbanden, het verzorgen van lezingen en/of colleges, het volgen en verzorgen van studiedagen, het bezoeken van en participeren in symposia, veldbezoeken, publicaties in (vak-) en opiniebladen, etc.

- **Financiers**

Via projectaanvragen / evaluaties / rapportages wordt aan de financiers een duidelijk beeld van de organisatie en het betreffende project geschetst. Voor zover passend binnen de doelstellingen van de organisatie, wordt rekening gehouden met de met ideeën, opmerkingen, wensen en klachten van de financiers.

De Nationale Postcodeloterij wordt gezien als een speciale relatie vanwege de duurzame financiering van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap middels het vast beneficiënschap dat in 2009 is verleend, en de daaruit voortvloeiende symbiose.

Met de flinke bezuinigingen waar het kabinet Rutte op inzet neemt het belang van particuliere fondsenwerkers zoals de Nationale Postcode Loterij toe. De goeddoelenloterij is een bewezen en succesvol middel tot fondsenwerving. Inmiddels wordt er jaarlijks door de Goede Doelen Loterijen (Nationale Postcode Loterij, BankGiro Loterij en VriendenLoterij) € 375 miljoen geworven voor het goede doel, dat is meer dan een miljoen euro per dag. Bovendien is de steun meerjarig en zijn de bijdragen vrij te besteden.

De drie loterijen hebben als missie het steunen van goede doelen die werken aan:

- een rechtvaardige en groene wereld: Nationale Postcode Loterij
- cultuur en behoud cultureel erfgoed: BankGiro Loterij
- verbetering van welzijn en gezondheid in Nederland: VriendenLoterij

Maandelijks spelen miljoenen huishoudens in Nederland met deze loterijen mee, en met de helft van hun lot dragen ze bij aan een betere wereld.

De kansspelwetgeving staat ook in het kabinet Rutte op de agenda; er wordt gekeken naar de inrichting van de loterijmarkt, de manier waarop vergunningen worden verleend, en de instelling van een kansspelautoriteit. Wij hopen dat de eventuele wijzigingen in de kansspelmarkt de Nationale Postcode Loterij voldoende ruimte laten om de succesvolle fondsenwerving op dit niveau voort te zetten. Zonder hen zouden wij vele van onze initiatieven immers niet (goed) kunnen realiseren.